

ORDJAGTEN

O er det første bogstav i ORD. "Nu skal vi på jagt efter lange ord," siger Læsefidusen.
"En oliven er lille, men ordet er langt," siger han. Sig langsomt og tydeligt O-LI-VEN."

Citat fra O-siden i *Læsefidusens ABC* af Maj-Britt Westi

Hvad?

ORDJAGTEN er navnet på en række ÅRSHJUL-aktiviteter, hvor vi skaber en fælles opmærksomhed på bogstavskrift! Vi viser barnet, at det skrevne ord repræsenterer noget andet, f.eks. er det skrevne ord *IS* en repræsentation af en is, der kan spises i virkeligheden. Ligesom en tegning af en is *ikke er en is*, men en repræsentation af den virkelige is.

Barnets voksne viser, hvordan et ord bliver *født* ved hjælp af bogstaver. Vi bruger håndskrift og skriver enkeltstående bogstaver - langsomt og tydeligt - så barnet kan se navnet blive bygget op af bogstaver på ORDKORT. Hvert ordkort sættes ved den fysiske person eller på den fysiske ting, som ordet repræsenterer, så barnet kan gå på ORDJAGT. Vi leger spion, når vi holder øje med det skrevne ords bogstaver og vi leger robot, når vi smager på det talte ords lyde. Det vil sige, at vi siger ordet på robotsprog, så barnet kan høre ordets lyde og stavelser, samtidig med at barnet ser på det skrevne ord på ordkortet.

Vi bruger også ORDJAGTEN til at gå på jagt i en yndlingsbog og opdage, at bøger er bygget op af billeder og skrift! Samtidig hjælper bøgerne os med at opdage og bruge ord, som vi måske ikke bruger i hverdagen.

Vi kan tilpasse ORDJAGTEN til den konkrete situation og følge fantasien og energien - i familien - i børnehaven - eller i børnehaveklassen.

AKTIVITET A: Gå på jagt efter navne på ordkort.

AKTIVITET B: Gå på jagt efter ord på ordkort.

AKTIVITET C: Gå på jagt efter navne eller ord i en bog.

Hvorfor?

ORDJAGTEN sætter fokus på NAVNE og ORD. At være sammen om at gå på jagt efter skrevne ord, kan inspirere barnet til at være nysgerrig på skrift og skriftsprog.

Vi begynder med at gå på jagt efter navne i det nære og kære i barnets hverdag, f.eks. barnets navn og familiemedlemmers navne, fordi det er de navne, der er betydningsfulde for barnet. Sideløbende kan det være spændende for barnet at starte på at samle sine personlige ordkort i en *skatte*tekiste, som kan udbygges i det uendelige med navne og ord fra barnets verden og fra bøgernes verden.

Hvis barnets ORDKORT kan kobles med den fysiske person eller sættes på den fysiske ting i hjemmet, så kan barnet vænne sig til, at alting har et navn, som kan oversættes til skrift. De synlige ordkort bruges som *det fælles tredje* i alle aktiviteterne i ORDJAGTEN. Vi gentager og bruger det samme ord på mange måder og kan ad den vej understøtte barnets sprog og udvikling af ordforråd.

Det kan styrke barnets hukommelse og genkendelse af et ord, hvis vi inddrager følgende tre handlemåder i lege med ord:

- Vi peger på det skrevne ord som et ordbillede. *Hvordan ser ordet ud?*
- Vi udtaler ordets talelyde tydeligt. *Hvordan lyder ordet?*
- Vi fortæller om ordets betydning.

Børn begynder oftest at lege efter, hvis barnets vigtigste rollemodeller viser, hvordan en voksen skriver navne eller et ord på f.eks. et ORDKORT eller et NAVNESKILT. (ARK 15 og ARK 16) Det er et stort (kognitivt) spring i barnets liv, når barnet opdager, at det skrevne ord MOR repræsenterer den fysiske mor i virkeligheden. Vi støtter derfor barnet i at opdage, at barnet kan bruge det skrevne navn eller ord på samme måde som en tegning, nemlig som et tænkeredskab til at huske og holde fast i sine tanker.

ORDJAGT i bøger styrker opmærksomheden på ord, som vi sjældent bruger i hverdagen. Vi starter med at gå på jagt efter navne på figurer i barnets yndlingsbøger. Målet er at vække barnet lyst til fællesskab om børnebøger. Fælles boglæsning er nemlig en veldokumenteret måde til at styrke barnets ordforråd og forståelse - og det gælder alle børn både små og store.

Hvordan?

Læs og vælg en aktivitet: A, B eller C. De er beskrevet under punktet **MENS**

Før:

Sådan kan du forberede den aktivitet, du vælger:

- Tjek litteraturlisten. Udvælg og lån litteratur.
- Tjek listen med printark. Udvælg og print. F.eks. ARK 15 ORDKORT.
- Tjek huskelisten. Skriv dine egne noter på huskelisten.

Mens:

Sådan kan du gøre, men følg barnets interesse i situationen:

AKTIVITET A: Gå på jagt efter navne på ordkort

1. Gå på opdagelse i barnets navn.
2. Leg robot og sig barnets navn - langsomt og tydeligt - så I kan høre ordets lyde.
3. Skriv barnets navn på et ORDKORT fra ARK 15. Brug håndskrift og skriv enkeltstående bogstaver - langsomt og tydeligt - så barnet kan se navnet blive bygget op af bogstaver. Brug de store bogstaver.
4. Sæt eventuelt ordkortet på barnet for at vise at det skrevne navn repræsenterer noget, der findes i virkeligheden, nemlig barnet selv. Skriften er et symbol.
5. Prøv eventuelt at lade to ORDKORT fra ARK 15 sidde samlet, så der er plads til at skrive barnets navn på to forskellige måder, nemlig med store bogstaver på det øverste ordkort og med små bogstaver på det nederste kort. Fortæl at første bogstav er det store bogstav. Sammenlign de to navne/ordkort og vis, at de repræsenterer det samme, nemlig barnet selv.
6. Skriv på samme måde navne på familiens personer, dyr og tøjdyr på ORDKORT.
7. Brug ordkortene i hverdagen f.eks. ved at bruge ordkort som bordkort, hvis personerne er i barnets hjem.
8. Leg med ordkortene og læg hvert ordkort ved et foto af personen.
9. Leg robot og sig de skrevne navne - langsomt og tydeligt - mens I klapper eller hopper ordets lyde i stavelser, f.eks. MA-TIL-DE, MADS.
10. Fold eventuelt ordkortet med lodrette folder, så hver fold adskiller stavelser i navnet, f.eks. LÆ-SE-FI-DU-SEN, LIL-LE-FI-DU-SEN. Leg robot og sig hver stavelse - langsomt og tydeligt - mens I peger og folder navnet ud.
11. Gå eventuelt på jagt efter de lange navne og korte navne på ordkort.
12. Følg fantasien og energien i situationen.

AKTIVITET B: Gå på jagt efter ord på ordkort

1. Gå på jagt efter ord i barnets hverdag. Start med det *nære og kære*. Udpeg den fysiske ting/genstand. Leg robot og sig ordet - langsomt og tydeligt - så I kan høre ordets lyde.
2. Skriv på et ORDKORT fra ARK 15. Brug håndskrift og skriv enkeltstående bogstaver - langsomt og tydeligt - så barnet kan se ordet blive bygget op af bogstaver. f.eks.: SENG.
3. Sæt ordkortet på den genstand, der passer til ordet, hvis muligt. På den måde kan barnet se, at det skrevne ord repræsenterer noget, der findes i barnets hverdag. Skriften er et symbol.
4. Prøv eventuelt at lade to ORDKORT fra ARK 15 sidde samlet, så der er plads til at skrive det samme ord på to forskellige måder. Skriv f.eks. SENG med store bogstaver på det øverste ordkort og seng med små bogstaver på det nederste kort. Sammenlign de to ord/ordkort og vis, at de repræsenterer den samme fysiske ting/genstand.
5. Skriv på samme måde andre ord på ORDKORT. Brug eventuelt to ordkort på samme kort til at vise samme ord på to sprog! Sæt ordkortet ved fysiske ting/genstande, hvis muligt.
6. Gå på jagt efter de skrevne ord på ordkort og hjælp barnet med at genkende ord ved at pege på den ting/genstand, der passer til det skrevne ord. Sig ordet.

7. Leg robot og sig ordet på ordkortet - langsomt og tydeligt - mens I klapper eller hopper ordets lyde i stavelser, f.eks. BA-NAN.
8. Lad det håndskrevne ordkort være en del af hjemmet i lang tid, så barnet vænner sig til, at alting har et navn, som kan skrives med skrift.
9. På et passende tidspunkt kan legen fortsættes på andre måder, f.eks.:
10. Leg og fold ordkortet med lodrette folder, så hver fold adskiller stavelser i ordet, f.eks. SKOLE-TAS-KE. Leg robot og sig hver stavelse, mens I peger og folder ordet ud.
11. Følg fantasien og energien i situationen.

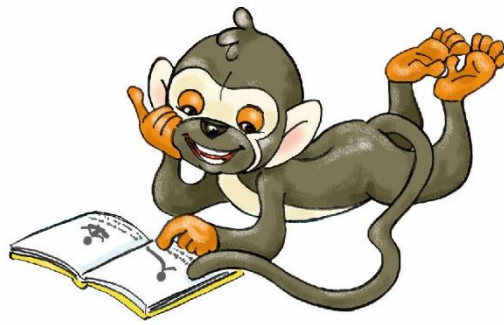
AKTIVITET C: Gå på jagt efter navne eller ord i en bog

1. Gå på jagt efter ord og navne i barnets yndlingsbøger. I kan også bruge *Læsefidusens ABC* som inspiration til at gå på jagt efter ord og navne i bøger. Hop ind og ud af bogen. Følg barnets interesse. Lad barnet fortælle.
2. Tal om en figur fra bogen, f.eks. *Kan du finde Læsefidusen /Lillefidusen /Den grimme ælling /Pippi /Ninja?*
3. Tal om figurens navn, selv om navnet kun findes som et billede i bogen. Gå også på jagt efter de navne, der findes med bogstavskrift.
4. Tal om, at samme navn kan se forskelligt ud i bogen.
5. Lad to ORDKORT fra ARK 15 sidde samlet og skriv navnet på to måder:
6. På det øverste ORDKORT skrives med store bogstaver. Brug håndskrift og skriv enkeltstående bogstaver - langsomt og tydeligt - så barnet kan se navnet blive bygget op af bogstaver, f.eks.: LÆSEFIDUSEN, MIS, PIPPI, VITELLO.
7. På det nederste ORDKORT skrives med små bogstaver. Brug håndskrift og skriv enkeltstående bogstaver - langsomt og tydeligt - så barnet kan se navnet blive bygget op af bogstaver, f.eks.: Læsefidusen, Mis, Pippi, Vitello.
8. Tal eventuelt om, at det første bogstav i et navn altid skrives med stort bogstav.
9. Lad barnet tegne en tegning til en udvalgt figur fra bogen.
10. Lad barnet tegne/skrive det første bogstav i figurens navn - stort og tydeligt på tegningen. Skriv eventuelt flere bogstaver i figurens navn, hvis det interesserer barnet.
11. Gå på jagt efter andre navne i samme bog eller i andre børnebøger.
12. Gem barnets tegninger med forbogstav eller navne på figurer i børnebøger.
13. Gå gerne på jagt efter andre ord i bogen. Skriv på ORDKORT fra ARK 15.
14. Gem ORDKORT (med et eller to ord) i en *skattekasse* med barnets ord.
15. Følg fantasien og energien i situationen.

Efter:

Sådan kan du afslutte og evaluere den aktivitet, du har gennemført:

- Tal om jeres aktivitet og brug barnets ORDKORT igen og igen.
- Opret jer, og brug "MØDESTEDET" på sprogsportet.dk
- Print eventuelt diplom til barnet.

Litteraturliste

Tjek litteraturlisten. Udvælg og lån litteratur.

- Annette Carlsen, Ida Toldbod, Helle Madsen og Mette Popp-Madsen: Kroppens ABC (2021)
- Ewa Malmborg, Hanna Granlund: Skal vi læse? (2019)
- Annette Neubauer, Michaela Heitmann: Her i børnehaven - en billedordbog (2018)
- Halfdan Rasmussen: Halfdans ABC (2002)
- Dawn Sirett: 1000 nyttige ord (2018)
- Maj-Britt Westi: Læsefidusens ABC (2021)
- Kim Fupz Aakeson: VITELLO 28 historier fra A til Å (2017)

Liste med printark

Tjek listen med printark. Udvælg og print.

- ARK 15: ORDKORT med fire ordkort til udklip - enkeltvis eller parvis.
- ARK 16: NAVNESKILT med store og små bogstaver med forlyds-billeder.
- ARK 17: BOGSTAVSTRIMMEL med store og små bogstaver uden forlyds-billeder.

Huskeliste

Sæt kryds på huskelisten. Skriv dine egne noter.

- udvalgt litteratur _____
- udvalgte printark _____
- skattekasse til ordkort, f.eks. æske med låg (25,5x19,5) eller skotøjsæske
- sakse
- sprittusch til de voksnes håndskrivning på ordkort
- andet, f.eks. elefantsnot/tape til ophængning af ordkort _____

Årshjulaktiviteterne i ORDJAGTEN er udarbejdet af Holbæk Bibliotekerne

Sammen om Skolestart er støttet af Slots- og Kulturstyrelsen og er et samarbejde mellem Bibliotekernes Sprogspor og Daneklærerforeningen. Se mere på sprogsporet.dk/sammen-om-skolestart

Illustrationer: Gunhild Rød ©Daneklærerforeningens forlag